

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKEZTŐSÉGI IRÓDA:

Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Ide intézendő a lap szellemi részét illető közlemény. Kéziratok levelek vissza nem adtak. Bérmentetlen levelek csak ismert közlőköltséggel fogadhatók el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. — Negyedévre 2 ft 50 kr. — Egy óra 1 ft.

HIRDETÉSI DÍJ:
Ot-hasabos polttor egyezel baigatásért 5 kr. — Bélyegdi minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyiltör 4 hasabos polttorért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Rózsater, Kardos-ház, 16. szám.

Ide küldendő az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ábir-detmények. Hirdetések felvételnek helyben Ziehermann H. közvetítési irodájában is.

ISTEN HOZOTT!

Isten hozott! Így üdvözlünk titeket 14 év előtt, midőn először jöttetek vendégszerető városunk falai közé. Így köszöntünk most is, midőn a viszontlátás édes öröme-től áthatva tárt karjainkat nyújtjuk fe-létek.

A 14 év előtti találkozás vándor uta-itok történetében, és e nagy magyar város történetében is kitörülhetlen betűkkel van feljegyezve. Fény, pompa és hamisítatlan igaz szeretettel környezetünk akkor s ti nem levettek hálátlanok, hanem eljöttetek ismét, hogy feljussátok a közös öröm napjait ta-lán kevesebb fényvel és kevesebb pompával fogadhatunk most, s külsőségekben talán nem adhatunk annyit, mint évek előtt, de szeretetünk változatlan voltáról legyetek meggyőződve. Nincsen nagy Debreczen vá-róságban ki e mai napot ünnepek ne te-kintené, s lelkesedésének szíve szerint kife-jezést ne igényeznék adni.

Legyetek üdvözölve körünkben ti hazánk dalairól, kik dalaitokkal egy alvó nemzetet is felrázni tudtok, legyetek üdvö-zölve ti e haza dalművészetének apostolai, kik felé testvéri jobbnakat nyújtjátok, s kik-nek szívünk szerint adozunk a szeretetért szeretettel, s hű ragaszkodással.

ISTEN HOZOTT!

Legyünk erősek.

(*) Mindazon veszélyek között, melyek nemzeti létünket és önállóságunkat a közel jövőben fenyegetik legfőképpen a hazában élő nemzetiségek egyré-szének gyűlöletes törekvései hazánk alkot-mányos szabadságának megszüntetése ellen, melyek időről-időre, majd itt, majd meg amott ütik fel fejüket, s midőn erélyes visszautasítással találkozunk, gyáván meghunyászkodva húzódnak vissza oduikba

folytatni ismét a földalatti vakondok pisz-kos munkát a magyar nemzet elleni alatto-mos agitációkat, hogy idővel ismét nyilvánosan léphessenek fel ellenük.

A nemzet mindezek ellenében az erő, és öntudat magasatos nyugalmával áll mozdulatlan — nem figyelem nélkül, — de mégis nyugodtan, mely magatartása azon-ban nem tartóztatja vissza egyesek ideges kíváncsiságát — kik kérdő tekintettel néz-nek az intéző körökre s elégtelnen sohaj-jal rebegik: »hogy e légy volna ta-lán mára türelemből!»

Ma az erdélyi szászok hajszája hang-zik fel, nyakunkra zudítva nagy Németor-szág praepotens koca politikusaiknak össze-tartó tömegét, a pángermánokat: holnap a szerb omladínisták féskelődhetőségére az új králság fanatikus henyél anektálási viszketeget éreznek lábáik alatt.

Most a felső megyék pánszláv aposto-lai öltögetik nyelveiket s conspirálnak el-lenünk a hazában, és a szomszéd Lengyel-országban; majd pedig Dacoromania hyste-rikus idealizmusában szenvedő oláhok — keltik fel ellenünk saját idegen ajku jámb-or honfitársaink oktalán gyűlöletét.

És mindezek szemünk előtt történnek s mi nyugodtan tudjuk tűrni ezen torz ar-czok utálatos rángásait a nélkül, hogy ösz-szefont karjainkat csak kinyújtanók is.

Pedig ki kell nyujtanunk előbb, vagy utóbb, s minél később, annál na-gyobb akadályokba ütközünk az.

A gyávaság és árulás nem képes meg-érteni az öntudatos bátorság nyugodtságát, és örületes oktalanságában az önmegtartó-ztatást, a higgadt mérsékletet könnyen féle-lennek magyarázhatja. Képtelen felfogni, hogy ezen nyugodt magatartás nem más, mint kicsinylés és megvetés. Kicsinylése a tömörségeknek és megvetése az általok használt eszközöknek.

És mi lesz ezen önbizalom szulte nyu-godt magatartás eredménye? Miként fog-ják fel ezt elleneink?

Csakis vakmerőségök nyer tápot, sut-tozó hangok rikácsoló kezd lenni, míg vég-re láрма és kiabálás zsvájába tör ki, s éktelen hangzavarával betölti a világot,

ugy annyira, hogy az végre is figyelni kezd a hangok után, s azon tévhitre ébred, hogy ott a hol a láрма van, életképesség és élet van.

Pedig ez nagy esalódás. Azon helyen sem életképesség, sem élet nincs, azon helyen csak a rut önzés, kapzsiság, feltűnési vágy és idétlen féskelődhetőség szere-pel — tisztá önzetlen hazafiság, faji ra-gaszkodás, kivéve a fanatizált tömeget, kik ezközként szerepelnek az izgatók kezében, sehol fel nem található.

Hanem azért ily erkölcselen alapokon is terjeszkedik a propaganda; neki mind-egy bármint az alap, csak ezéjához: az idegen szubventiók bezsebeléséhez segítse, mert utóljára a végezel csak is ez, nem pedig fajok felemelése.

Ki kell azért nyujtanunk védő ka-runkat, s elláratni a nyüzsgést, és elné-mítani a zsbongást. Érdeklünkben van tenni ezt minél előbb; kötelességünk ezt meg-tenni és pedig önfentartási kötelességünk s van rá erők, de van rá hatalmunk és jogosultságunk is.

— Tisza Kálmán miniszterelnök, ki hét-főn este néhány napra Gesztre, családja kö-rebe rándult le, a legújabb megállapodás szer-int aug 21-én indul Ostendebe, hol körül-belül szeptember 10-ig fog időzni.

— Ordódy Pál közlekedési miniszter lemondása — miután teljességgel nem volt rá-bírható, hogy még csak az országgyűlés ösz-i ülésszakáig is megmaradjon hivatalában, leg-kegyelmesebben legmagasabb elismerés kife-jezésével elfogadták, s kitüntetésül az első osztályú vasúrona renddel díszítették fel. — Ordódy a közlekedési miniszterium hivatal személyzetétől tegnapelőtt búcsuzott el, s ez al-kalomból számos ovatiókban részesült. Hiero-nymyi államtitkar, lemondási kérvénye fentar-tásával teendőit meg némi ideig tovább fol-ytatja. Ordódy lemondása semminemű összeköt-tetésben sem áll az oszták államvasut igaz-gató tanácsával megkötött szerződéssel. — E szerződés az országgyűlés jóváhagyásáig teljes jogerejű és érintetlen, s az oszták államva-sut igazgatósága — teljesen függetlenül a Ma-gyarországgal letesített szerződéstől — most már kétségtelenül az oszták kormányával s megállapodásra fog jutni.

— A közlekedési miniszterium ideigl. ve-zetője Kemény Gábor b. miniszter megje-lent a miniszteriumban s Hieronymi által be-mutatattatta a főbb tisztviselőket. A miniszter kijelenté, hogy ha ideiglenesen veszi is át a vezetést, azért nem kevesebb buzgalommal fogja elvégezni ressortjának teendőit, s kéri az urakat, hogy tekintsek őt munkatársuknak.

— Szende Béla. honvédelmi miniszter állapotában a g g a s z t ó f o r d u l a t állott be; a véresek a börtön, a melyek már el-állottak volt, ismét megindultak, ehez járulnak még véresek a tüdőből.

— Az ideiglenes védtörvény 18. §-ának, az utóállítások végzésének eszközésére a szerajevói tartománykormányzat őt állandó sorozó bizottságot nevezett ki, és pedig Szer-ajevó városára magára, Szerajevó környékére, Banjaluka, Dolni, Tuzla és Mosztár kerületeibe ez említett székhelyekkel. E bizottságok aug. 19-én, szept. 1., okt. 2-án, nov. 2 és decz. 1-én fognak hivatalosan szerepelni. A felül-vizsgálatra külön felügyelő bizottság alakít-tatik.

A debreczeni dal és zene-ünnepély napi és sorrendje.

Első napon: augusztus 16-án meg-érkezés s a budapesti delutáni 3 órai vonat megérkezéssel ünnepélyes fogadás a debreczeni rendező bizottság és a városi hatóság által; esti 6 órákor a városház nagy termé-ben az összes dalegyüttes fogadása és üdvöz-lése a díszelő és az egyesület elnöke által, azután előértekezlet s a másnap teendő meg-állapítása, este 8 órákor ismerkedési estély, a „Bika” vendéglő udvarkertje és egyéb helyi-segekben.

Második napon: aug. 17-én reg-geli 9 órákor közgyűlés a városház termében, a versenybírák megválasztása s a versenyzők sorrendjének megállapítása. 10 órákor első összpróba a színházban, esti 7 órákor a szin-házban első cs.por-tu dalverseny Erkel Gyula „Ébressz” pályadíjnyertes műgyűjtesével.

Harmadik napon: augusztus 18-án reggel 6 Felsőleg legmagasabb születése alkalmából tartandó isteni tiszteletet után 10 óra-kor dalregyesületi közgyűlés a városház ter-mében. Az elnöki jelentés felolvasása, a tisz-i-kar leköszönése, az új tiszttakar megválasztása, dalregyesületi ügyek és indíványok tárgya-lása, alapszabályok módosítása, 10 1/2 órákor

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Isten hozott! dalári e hazának, Amelyben anyai síralom után A dal forrása ki nem apadának Tanu rá e nap, a dal és hazám!

Isten hozott ti egyesség barátai Akiknél egyházhoz szó s danna Ki az, ki e nap díszét vágyva látni Még a magyarról rosszat mondana?

Ki vádol azzal, hogy nincs összetartás, Mikor szív s hang egy olvad össze itt? S miként tiz év előtt, és Debreczenben Köszöntjük a hon hív dalárait!

Óh áldja Isten szíveink s dalunkat Terjedjen szét e hon tájaira Szívünköl, ajkainkról szent malasztkit A mindent ölelő harmonia!

Az összetartás örökszent igéi Minden szívekben viszhangozzanak S a boldogság zenéjétől riválnak A honfiszívek — mint most e falak!

S miként ti százan, ezren bár Az egy vezénylő kar joga szerint Egy közös célnak hódoltok — hajoljon Minden szív a Hon érdeke szerint!

Mint egy varászkar vezényeljen mindig Dalban és tethen, lépünk bárhova, A szeretetben, fájdalomban áldott, Az annyit szenvedett magyar haza!

Váradi Antal.

*) Az „Emléklapok” első számból.

Debreczen város egyetemes leírása.

III.

A második rész, mely legterjedelmesebb (37 iv), Debreczennek mint alföldi magyar városnak rajzával kezdődik. A város külső leírását aztán belső szervezetének leírása követi. E szakaszok ép úgy mint az azokat követő nepleírás Dr. Zelizy Daniel tollából a könyv legérdekesebb fejezeteinek egyike. Nagy megfigyelő tehetséggel, élénk tollal s közbenköz-ben zamatos humorral festi szerző a debreczeni nép életét. Látszik, hogy ismeri annak minden rétegét. Lakadalom, temetés, vásár, farsang, a debreczeni népek minden szokása, életmódja pontos és részletes leírásra talál itt. Egy részét ennek már a könyv megjelenése előtt mutatványkép közzöltük olvasóinkkal.

Debreczen lakossága a legújabb népszám-lásás adatai szerint 52,748 lelekből áll; ebből azonban levonandó az 1626 főnyi katonaság.

Hogy Debreczen mennyire tögyökeres magyar város, azt mutatja, hogy összes lakos-sága valami ezer lélek kivételével anyanyelve szerint magyar. E lakosságból 33,656 debreczeni születésű; a többi — tehát a lakosság-nak több mint egyharmada — másutt szále-ttek s csak egy költözött be Debreczenbe. Leg-több ezek közt a hajdumegyei születésű: 6950. Vallásra nézve 39,428 helvét hitvallású, 7047 róm katolikus, s 3089 zsidó, 722 görög katolikus, 565 ágostai hitvallású, 225 görög keleti.

Hogy a magas életkor városunkban nem ritka, mutatja az, hogy 2992 van hatvan éves koron felül s 190 a nyolcvan éves koron fe-lül. A lakosság intelligenciáját bizonyítja, hogy írni és olvasni nem tudók száma csak 34% s ez az arány is évről-évre javul.

Legnagyobb része a lakosságnak földmi-veléssel foglalkozik. Ezek száma 7337-re rug. De nagyon jelentékeny az iparos osztály is, mely 6352 főre. Kereskedéssel foglalkozik

1871. Ügyvéd 86, orvos 32, tanár és tanító 113 fordul elő az 1881-iki népszámlálási la-pokon.

Debreczen város költségvetése évenként 7-800,000 ft bevétel s ugyanannyi kiadásról szól. S e nagy jövedelmet a város a nélkül veszi be, hogy csak egy krajczárnyi közszégi adóval is terhelne polgárait. A város ropant földbir-tokának egy részét bére adja, más részét maga kezeli. A hivatali fizetések és szükséglet-ek a folyó évben 131,918 fra rugnak. Egy-házak és iskolák segélyezésére 50,000 fton fe-lül ad a város évenként. Az ingyenskolázta-tás nagy elvét Debreczen törvényhatósága még a közoktatási törvény megalkotása előtt ki-mondta s annak életbe lephetése alappól legjobb minőségű földjéből egy holdat adott. Aztán 1876-ban 140,000 ft készpénzből álló alapítványt tett azon célból, hogy e töke ka-mataiból az utódok számára majd iskolák áll-íttassanak. Segélyez minden helybeli jöteke-ny és közhasznú egylet fenntartás egy realiskolát, 400 hold szántóföldet adott a földmives iskola számára, bőkezű adakozó minden nemes vá-lalatalnal; de azonfelül vagyonát nemcsak helyi érdekek előmozdítására, hanem országos cé-locra is szenteli. Mindenütt ott találjuk De-breczen városát a legelső alapítók sorában.

Az egyházakról szóló szakaszban először is Könyves Tóth Mihály a debreczeni ref. egy-ház köztiszteletben álló buzgó ősz lelkesze adja elő a debreczeni reformát egyház szerve-zetét s legközelebbi múltját. Annál fontosabb ez, mert a debreczeni egyház volt a reforma-tió kezdete óta mindig a vezér eklézsia a re-formata eklézsiaik közt hazánkban, ugy hogy ezen eklézsia küldöttéi jártak vallás ügyében Konstantinápolyban, Bécsben. Debreczen város hatóságához küldött minden felsőbb rendelt meg II. József korában is, hogy e városi ha-tóság közölje a superintendensekkel. Nem hiá-ba levezik Debreczent kálvinista Rómának, a ref. egyház élete itt egybeforrt a város élete-

vel egészen. A városi magistratus volt egy-szersmind az egyház előjárósága is, a városi tanács intézkedett az egyház ügyében s a debreczeni főbíró, később a polgármester volt rendszeren a debreczeni ref. egyház főgondnoka is. A történeti fejlődés így hozta lassanként a debreczeni ref. egyházat oly helyzetbe, hogy mintegy fejevé lett a többi egyháznak.

Az egyház tanács gazdasági szakbizott-ságának kezelése alatt 1562 hold föld áll, 178 hold használatra adatik a lelkesek, tanárok, kántorok és tanítóknak. Az e bizottság keze-lése alatt álló pénztárnok ereje 1870-ban 597, 783 fra ment. E tökéket folyvást gyarapodnak, mert a debreczeni népek egyike legszebb jel-lenvonása, hogy az egyházzal és jötekevényi intézetekkel rendszeren meg szoktak emlékezni. Különösen végrendelet alig történik, hogy ab-ban valami hagyományt ne tegyenek.

A várossal közösen fenntartott ref. ispo-talynban 156 szegény láttatik el lakással, ruhá-zattal és élelemmel. Ezenkívül olyanok közt, kiknek társadalmi állása nem enged meg, hogy a koldus ápdalába felvételért folyamod-janak, szinten osztatik ki évenként segély.

A róm. katolika egyház történetéről Debreczenben Chilko László lelkes, jelenlegi állásáról pedig Szakszó Rezső áldozás s kath. elhmi iskolák igazgatója értesítnek. A debreczeni plebánia a nagyváradi egyházmegyéhez tartozik s mint az alperesi joghatóság alól ki-vett egyenes összeköttetésben áll az egyház megyei hivattal. A debreczeni plebanos egy-szersmind a nagyváradi káptalan kanonokja és prépost.

A reformatio kezdete óta csaknem teljes 200 évig szűnetelt Debreczenben a katholi-cizmus Csak midőn az 1714/5 iki országgyű-lésen Debreczennek a szabad kir. városok kö-zé felvétele törvénybe iktattott, kötétté ki a törvényczikk egyik záradéka, hogy a város telket adjon katolikus plebániái egyház fele-pítésére. E templom alapkövét, mely a Sz.

2-ik összpóba, esti 7 órakor a színházban 2-ik csoportu dalverseny szabadon választott magyar négyesekkel a színházban.

Negyedik napon: aug. 19-én reggel 9 órakor a közgyűlés esetleges folytatása. 10 órakor 3 ik s utolsó összpóba, esti 6 órakor nagy összeloadás a színházban a kitzótt mndarabokkal és zenekar kísérettel, Huber Károly országos karnagy vezénylet mellett, az előadás után társas összejövetel a nagy erdőn.

Ötödik napon: aug. 20-án reggel 10 órakor közgyűlés s az új tisztválasztás eredményének kihirdetése, délután a helyszínen közzetendő időben ismételt összeloadás a minden rendű nagy közönség igényeinek is kielégítése végett, esti 7 órakor diszhangverseny a színházban a fővárosi művészek közreműködésével, esti 9 órakor a debreczeni dal- és zeneegylet által az ünnepélyi vendégek tiszteltére táncvígáalom az ujonan épült „Bika” szaloda dísztermében.

Hatodik napon: augusztus 21-én reggel 9 órakor zárulás a városház termében. A versenybírák ítéletének kihirdetése. A díjak kiosztása. Bucsvétel, kivonulás s elutazás a déli és délutáni vonatokkal.

Hol tartják a dalárdák összejöveteleiket.

A dalárünnepélyre érkezó dalárdák tömegesen érkeznek meg városunkba, azok összejöveteleiket, különösen pedig az ösmerkedési estélyt egy helyen meg nem tarthatják, a rendezó bizottság akként intézkedett, hogy a dalárdákat három részre a következóleg osztotta fel:

A „Bika” fogadóban összejúlnak az: aradi, battászeki, b-csabi, budai, böszörményi, debreczeni, jászberényi, kolozsvári, losonczi, löcsei, m.-vásárhelyi, miskolczi, mohácsi, nagy-mihályi, n.-szebeni, pécsi, pesti, gyóri, s.-a.-ujhelyi, szamos-újvári, szegszárdi, szegedi, tordai, ungyvári és zombori dalárdák.

A „Hungaria” vendéglóben összejúlnak az: apatini, b-gyarmati, sárospataki, huszti, rimaszombati és szathmári dalárdák.

A „Frohner” fogadóban összejúlnak az: a czeglédi, pankotai, nagy-beckerei, szentesi és szegedi polgári dalárda.

A t. közönséghez

— a hangversenyek érdekében. —

A művészeti bizottság ígéretet tett hogy a lehető igények kielégítése körül a legigazságosabb méltányosabb és pártatlanabb eljárást fogja követni.

Hogy azonban ez kivihető legyen szükségesek találják felhívni a helybelieket, különösen pedig a vendéget ellátó házakat, hogy az előadások szükséges színházi jegyek megfizetése körül, ismeretlen eséléd, hordár közvetítését kikérülve, lehetőleg személyesen, vagy színjegyveik használata mellett forduljanak a pénztárhoz, mert azt már itt e helyen kijelenti az intéző bizottság, hogy a pénztárnál ellenőrzésre megjelölt dalárda tagok előtt ismeretlen egyén visszatartásit fog.

Könnyűbségül a színházban minden nap két-két pénztár fog megnyitátni, a feljárótól jobbfelől a páholyok és támlásszékek, a baloldali a zártszék, állóhely és karzat számára. A pénztár minden előadás napon reggeli 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól esteli 6 óráig lesz nyitva s nehogy a tömeges haladásal bármilyen kelmetelenség előidézzék, intézkedés fog tétetni a rendőrség közbejöttével, hogy egyszerre 20 egyénnél több be ne bocsáttassék, valamint az iránt is, hogy a pénztárhoz bemenni csak a keleti o dalon, kitározni pedig a nyugoti oldalon levő ajtón lehet.

Anna utczán áll, 1721-ben tette le gróf Csáky Imre bírónok nagyváradi püspök.

Megjegyzésre méltó, hogy bár a kath. autonómiai szervezkedés hazánkban, Erdélyt kivéve, csak mint vágy, legfeljebb mint terv létezik, Debreczenben a világi hívek is részt vesznek az egyház ügyeinek intézésében s 1862 óta közgyűlés által választott egyháztanács áll fenn. Ennek kezelése alatt vannak a Theoriazeum nevet viselő r. kath. árvaintézet s az alapítványok.

A debreczeni izr. hitközségről Dr. Popper Alajos irt. Az 1840-iki országgyűlés megnyitván a zsidók számára a szab. kir. városokat, honnan addig ki voltak zárva, néhány család a szomszéd Sámsón helyszégből beköltözött Debreczenbe; számuk azonban még 1851-ben is csak 70-re ment. Ekkor alakultak először hitközséggé. Debreczenben ez idő szerint két izraelita hitközség van: egyik a vagyonsosabb és intelligenssebb elemekből álló, de száma sokkal kisebb congressusi község, s a másik a régi állapotban maradt statusquo község.

Az elemi iskolák, valamint a ref. főgymnázium s a városi reáliskola ismertetését ismét Dr. Zelyy Daniélnak köszönhetjük. Ez ismertetéshez forrásokul részint Kiss József kir. tanfelügyelő évi jelentéseit, részint az iskolai igazgatók által kiadott terjedelmes „Értesítő”-ket használtuk.

Az elemi oktatás Debreczenben felekezeti. A reformátusok és katolikusok elemi iskoláin kívül csak két községi elemi iskola van; az sem a városban, hanem künn az oható pusztán. Az elemi oktatásra felügyelő felekezeti iskolaszékekén kívül azonban van még egy városi állandó népnevelési bizottság is. Összesen 45 a felekezeti elemi iskolák száma: 38 ebből a reformátusoké, 7 a katolikusoké. Az iskolák jól felszereltek. A tanköteles gyermekek száma 6—12 évesig 4621; 13-tól 15 évesig 1827. Tapító volt az 1880/81 évben 54,

A már megállapított műsorozat szerint a főiskola udvarán folyó hó 20-án délutáni istentisztelet után megtartandó összeloadásra névze köztudomásra hozatik, hogy ott 300 páholyos, 400 számozott hely, 600 ülőhely és 1000 állóhelyre fognak jegyek kiadotni s így semmi kétség sem fogrog fent az iránt, hogy ezen különösen a nép érdekeiből rendezendő s páratlan sikert ígérő előadás bárki által is hozzáférhető legyen.

Végül, bár erre szükség nincsen, de tiszteltől kifolyólag még is felhívja a bizottság a t. közönséget, hogy a városunkat jelenlétükkel megtsztló országos művészek és művésznők irányában mindenütt, de főleg az általuk rendezendő ünnepestélyen a legnagyobb figyelmet tanusítani sziveskedjenek.

Az intéző bizottság.

Napi hírek.

— Ma ünnepra napra ébredtünk fel. Utczáink valóságban ünnepi köntösbe vannak öltözve. A házak homlokzatairól díszes zászlók lengenek alá; a diadalkapu meglepőleg emeli a főrt. Előtte két oldalon tribuneok vannak felállítva, melyekről városunk szépei virágzáppal lepik el a vendégeket. Szépen van díszítve a Szilágyi Andaházi ház erkélye is, melyről a város nevében Simonffy Imre polgármester ur fogja üdvözölni az érkezetteket. Egyáltalán az ünnepélyességéknél fényesebb tételre mindennemű intézkedések megtétek. A város utczái ma már népek, s emberek sűrőnek forognak, kiknek arczáról az öröm és lelkesedést első tekintetre leolvashatni.

— Az orvosok és természetvizsgálók debreczeni vandorgyűlésének programja a magyar orvosok és természetvizsgálók Debreczenben f. hó 23—27. tartandó nagygyűlésének programja rendkívül érdekes. A természet legnagyobbserű üneményei kerülnek itten egyenkint tárgyalás alá. A megnyitó közléseben Dr. Török József nagygyűlési alelnök s akadémiai rendes tag fogja ismertetni a magyar birodalom összes meteoritját (menyköveit) Hunfalvy János egyetemi tanár s akadémiai r. tag. megnyitja a természettudományi szakcsoportot s értekezik az Eghajlatváltozóságáról. Rodwell angol tudós s Marlborony college tanára értekezik a tüzokadókról. Weber Antal tanár a földrengésekről. Antolik Károly aradi tanár a villámcsikra sikamlásáról. — A gazdasági s társadalmi szakosztályt Dr. Király Ferenc nyitja meg. Az orvosi szakosztályt pedig ismét Dr. Török József alelnök, ki az orvosi tudományok legújabb haladását, felfedezéseit és vívmányait fogja előterjeszteni. A bezáró közléseben Dr. Chyzer Kornél egészségügyi tanácsos és Zemplénmegye főorvosa s akadémiai tag fog értekezni Magyarország gyógyvizeiről, azok értékéről s értékesítéséről. Ezekén kívül a szakosztályokban számos nagyfontosságú értekezés van bejelentve, budapesti egyetemi tanárok s más kitünő gyakorló orvosoktól.

— A dalárda bál. Az országos dalárünnepély báljára, mely a „Bika” vendégló ujonan épült, ritka fényvel kiállított dísztermében aug. 20-án fog megtartatni, a midőn a közönség becses figyelmét ismételve felhívjuk, ugyanakkor megemlítjük, miszerint a bál rendezése városunk egykori veterán rendezőjére, Végh Gyula urra bízottat, ki a maga mellé vendő urak segítségével biztos reményt nyújt

tartja fenn. A tanulók száma itt évenként körülbelül 100-ra rug. Végül még a zenédét kell megemlítnünk, melyet buzgó férfiak egylete hozott létre. A közoktatási intézetek sorát a debreczeni ref. kollégium ismertetése zárja be. Mely az lelkes szavakkal írja le ezen nemzeti művelődésünk történetében is szerepet játszó főiskola keletkezését, viszontagságait és jelen helyzetét Balogh Ferenc főiskolai tanár. Az első nagyobb lendületet a wittenbergi egyetemről 1558-ban Debreczenbe jött Melius Péter adta, ki a nagy hitújítási mozgalomnak vezére lett itt. A XVI. századból eddigéle mintegy 20 tanár ismeretes. Az erdélyi fejedelmek s egyes főurak pártfogása a XVII. században mindinkább magasabbra emelte e főiskolát. Sok híres tanár oktatótt itt, főkép a mult század végén s a jelen század elején. A főiskolai tanári kar jelenleg a theologiai tanfolyamban 4 rendes tanárból s 2 docsból, a jogi tanfolyamban 6 rendes tanárból, a bölcsészeti ben pedig 6 rendes és 3 rendkívüli tanárból áll. A tanulók száma 257. Az ó épület az 1802-iki nagy tűz után egészen újra épült. 1870-ben a nagy telek két oldala és háta is kiépítetté, most egy roppant nagy négyszöget képez az egész.

A legatio és supplicatio szokása fennállnak még ma is. A táptintézet (convictus) az akadémiai, gimnásiumi és képezdeli tanulók közül 215-öt látott el az 1880/81-iki tanévben. A nagybecsű kollégiumi könyvtár 53,647 kötetből és kéziratból áll. A tanuló ifjúság híres régi „túzótló társasága” már nem létezik. Az énekkar (cántus) azonban, mely szintén régebbi már száz évesnél, ma is virágzik. Az olvasóegylet 1834-ben alakult. Számos később hírnévessé vált író került már ki e egyletből. Teljesen kimerítő, szabatos képet adja Debreczen irodalomtörténetének Géresi Kálmán Az ő tollából kapjuk a színeszet történetét is

arra nézve, hogy ezen bál a legjobban sikerüljön. A balra páholyok előjegyezethetők a rendezó bizottság központi irodájában a zenedében. Ára 3 frt, ezenfölül minden szemelynek belépti-jegyvel is el kell látva lennie, mely egy szemelyre 1 frt 50 kr, a működő dalárdok és a debreczeni dal- és zene-egylet pártoló tagjainak 1 frt.

— A műkedvelői előadás, mely folyó hó 23-án rendeztetik, nagyon jó napra van választva, a midőn annyi idegen lesz, kik között sokan bizonyára nem fogják elmulasztani a debreczeni színházat is megtekinteni. Megemlítendő, hogy az előadással kapcsolatban egy magyar képlet bemutatva, s a hölgyek közül következtek ígérték meg szives résztvetelüket: Algya Sándorné, Rickl Antalné, szül. Veszprémy Zsuzsánna, Szekely Róza, Ferenczy Elekné, Végh Gyuláné, Aron Ilona, Gáll Teréz, Szabó Veronka, Filótás Irén urhölgyek. A képlet rendezését és csoportosítását Góndy Károly sziveskedett ellálatni.

— A diszebedre szóló jegyek Szepessy és Kerekés, Beke László, Zádor Lajos urak kereskedésében, továbbá a Bika vendéglóben és a zenede 2 frtet kaphatók.

— A fiumei kirándulás tárgyában, a kiküldött rendezó bizottság tegnap este gyűlést tartott, melyen, tekintettel arra, hogy ugy helyből mint vidékről meg folyást jelentkeznek résztvevők: a kirándulók kedzetben meghatározott számát százzal feljebb emelte, s a jelentkezési határidőt folyó augusztus hó 28-ig meghosszabbította. Mintho y a különvontat a most már végleg megállapított számmal több utással nem indulhat, s már is számos előjegyzés történt: felhívataknak a résztvevni szándékozók ugy helyből mint vidékről, hogy a vasuti — igazolványokat a 22 forintnyi viteldij lefizetése mellett mielőbb, de legkésőbbben e hó 28-ig átvenni sziveskedjenek. Debreczen 1882. aug. 16. Huber József e. elnök.

— Debreczen város nevezetesebb épületeit és tereit feltüntető kis emlékkönyvecske jelent meg a K u t a s y Imre könyvnyomdájában. A képek igen szépek s pompásan sikerültek, s a kiállítás mnden tekintetben megfelel a követelményeknek. A könyvecske ajánljuk idegen vendégeinknek. Ára 60 kr. s kapható minden szivartózsdeben.

— Dongó feltámadása. E híres debreczeni Mészáros-féle „Dongó”-támasztották fel a mai ünnepra alkalmából Szabolcsi és Karczag. — Az egy ivre csinosan kiállított lap humorisztikus tartalmu s első lapon Lengyel Imre debr. dalárelnök arczképét hozza. — Ára 12 kr. s megszerezhető minden szivartózsdeben.

— Megérkezett dalárdok. A dalár vendégek közül már a tegnap esti vonattal körönlk érkezett a losonczi és r.-szombati dalárda és a löcsei dalárda két képviselője. — A vendégek elszállásolása azonnal a legpompásabb módon megtörtént.

— Tihanyi Sámuel városunk e jeles kesett ifju orvosa egy havi távollét után tegnap Bécsből, hol a szemmetétek tanulmányozása végett az ottani klinikán működött. — visszaérkezett, s most itthon virult erővel s tudományos ismeretek és tapasztalokkal meg gazdagodva ismét megkezdí praxistát.

— A diszebedre, mely vasárnap fog tartatni a „Bika” vendéglóben, aláírasi ívek kördznetnek. Egy-egy teríték ára 2 frt.

— A színházi jegyek érdekében jönnek látjuk ismételve tudatni, hogy ilyenek sem a dalárversenyekre, sem a művészei estélyre nem előjegyezethetők, miután a rendezó bizottság az esetleges zavarok elkerülése czéljából ugy intézkedett, hogy jegyeket mindig

csakis az előadás napján reggeli 9 óratól lehesse váltani a színházi pénztárnál. Tehát a ki eleb jön, az fog jegyet válthatni

— Muzem. — Van szerencsem értesíteni ugy az ünnepeyre beszereltet, mint a tegségem miatt magam jelen nem lehetek még gondoskodtam róla, hogy az állat — és régészeti muzeum minden nap d. e. 10—12 óráig nyitva leend. Debreczen, 1882. aug. 16. Kovács János m. k. tanár.

— Postaügy. Ertesitem a t. közönséget, hogy a külföldre szóló postai csomagokhoz adandó vámyilatkozatok hiányos kiállítására körül előfordult akadályok elkerülése végett, a postaigazgatás által a postai csomagok számyra nyomtatott „vámyilatkozatok” hozatnak forgalomban, melyek minden postahivatalnál arabonként fel krajazárért kaphatók. Debreczen, 1882. augusztus 15-én a m. kir. postahivatal főnöke.

— Czigányaink közül a mai ösmerkedési estélyen Oia h Józsi a Bikában, a Magyari testverek a Hungáraban, és a Bok a Samu a Fröhnerben játszanak.

— A debreczeni statusquo izraelita hitközség szent-anna utczai templomában Urunk királyunk Ö F e l s é g e legmagasabb szentesnapja alkalmából f. hó 18-án d. e. 6 óráig 100 lépésny távra tartatni fog tartatni Debreczen, 1882. aug. 16-án Rosenfeld Salamon, hitközségi elnök, Lippe, jegyzó.

— Ajtáiné Szabó Papi urnó már tegnapelött megerkezett városunkba s itt a debreczeni dalárdok által fogadtótt. Azon figyelemért, melyben Ajtáiné részéről Kolozsvártótt részesültek, ismételt köszöneteiket fejezték ki s egy szép virágokretát nyújtottak át neki.

— Szabadka szab. kir. város területén a házalókereskedés gyakorlata megtiltatótt. — A szülöket és gyamokat tiszteltel értesitem, hogy a helybeli ref. főiskolai épületében elhelyezett elemi osztályokba s a tanítóképezde gyakorló iskolájába a beírás folyó augusztus hó 21-ik és 22-iki napjain délelött 8—10, délután 3—4 óráig; a többi napokon délelött 8—9, délután 3—4 óráig leend a tanító képezdei igazgatóság helyiségeben. Kelt Debreczenben, 1882. aug. 17. J o ó I s t v á n tanító képezdei igazgató vagyis mint az elemi osztályra felügyelő tanár.

— A 16 ik huszárezred derecskei lövészenyének tegnapi számunkban közölt leirásából tévedés folytán kimaradt a síkverseny; tiszteletdíjjal tiszték, hadapródok és egy éves önkéntesek számára saját lovaikon. Tav. egy angol mertföld volt. Versenyeztek négyen. Az indulás igen szépen történt, a vezetést átvette Kozma hadnagy 5 éves pék Csillag lova, utána Schmidt, Baecsák majd erősen visszatartva Jármy hadnagy. A mezőny feléig együtt tartva, nyomolnak előre, innen azonban Baecsák ugatótt előre, követve a Jármy által még mindig visszatartott Steuber-féle pejel, míg nem a végpont előtt ötven öllel előre haolt Jármy és szépen nyert. — 2-ik Baecsák karmadik Kozma negyedik Schmidt volt.

— A Kárpátgyelet kiállítása. A kiállítás tegnapi reggel 10 órakor megnyit. Oly nagy számmal gyűlt össze a közönség, mint pár év előtt a természetúdosok gyűlése. A kiállítás helyiségei (három pavillon, meg más öt szoba) és az udvar csinosan van díszítve. Lónyay János főispán, mint a keleti kárpátok osztályának elnöke, nyitotta meg a kiállitást. Több mint 6000 tárgy van kiállítva; a rendezés ügyes Delbeni társ-s ebed volt a „Korona” vendéglóben 200 terítékre. A város fel van lobogóva. — Szlatinai sóvágó zenekar Landt karmester vezetése alatt és Gévy Lukács zenekara huzta a banketten, a kiállítás előtt és este a fenyes báln, melyhez hasonló kevés volt Szigeten Nem is volt mindig Szigeten 1500 idegen. A

kiállításán nemcsak reg. Ugoesa és A város ünnepi dészeti, kinstári rosházon s igen hogók lengnek. A jól nyilatkoznak.

— Csillagh nem érdemesillag este élvezheti ez csak gyönyörűség neményben. Mint látvány jóval erősszu fenysávokig, amint lehallig, a futó csillaghullanak alá, hogy a csillaghog fog nem erik be a tüztek ki egy egy költői kedélyel ben természetit isaliba foglalta.

— Villámcsiden megemléke ről, mely Csokla, a borzalmas esen sen, Varga József 100 lépésny távra attól a helytől, L vette ökepet adja ora tájban megekat, libákat legevalamint a mező többben az eső elzódta, mely nem ott lévő asztag vedve lesznek a Gulácsi Ferenc ves, s gyermek Balla Sándor, T Erdélyi József f. János 13 éves fi tevére Agnes, gul Mőzi Imre menekültek csezennerre vakító vmit süketítő dör Istvának ügy láneg csapott vordörgést ő sem h más leverte láb hány percz muly az asztag tövéb lattak a villám sem; azok, kikn tos módon me letre tértek, m történt velök és nek eszméletre testvére a kis a s 15 éves Mol ban meghaltak, tattak körülöttü sebek lathatók; van a fültől eg sebekkel borítva also részén, az bek, Balla Sánd seb, felöltözönek Erdélyi Józsefne rülese. Gulácsi lenek maradtak gához, ez aztá Varga József sz a két gyermeke bevitte a faluba menyéről. Nyomó siettek a szomó aratást tartott, búsultek. Gul Erdélyi már tu nem égett el, s latszanak. Pént cel s a szolgabih hivatalos szemlé iszonyu elem ne mar pénteken d szombaton

— A „Hu pélyek tartama itt mindenféle

— Különö beszelte a köve ezöltő egy rajo ki előtt válás ifjut cezége egy küldte. Ok szerzert jöttek hozza kértök egy-eg ki, s az ifju fog ifju szájába ütö emberem s első baj? Hát csak az évekkel ezeld szerellem zálog ment s a csaló hiszsegő lány fog meg. Ki vele a emlékevel.

— Ez uj a pénzügymisn behozni rende renczvárosi dol nézve mintegy rek hajjalásáv kirendelt lovas a hatalomnak va lenek, s nagy o lázitók ellen fe

— Ez is jelenik meg a t váni feleséget inféle indokok Kérem, bíró De nem elég jon el egyes es

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

— Jutka, mor

